

א) נע"ו תוספת תכונות עט. ד"ה ר' יוסף, א) [פט: a] כ"א ואנן מסקינן לעיל הוּכַח לַיבֵּחַ עיני נפש בתנאי אין מיפר לה.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ואלא דאמרה דר"ה ואכי הד"א:
ב) ד"ה אי הכי וכו' הנדרה ברחייה ור"י וסי' וכו' לניווול אדרחיצה ליכא עניי נפש:
ג) ד"ה ליתי וכו' ובתנאי שעוברת עוברת על הנדר ובדיון דאי אפשר וכו' עניי נפש הואיל וניווול לא הו' עניי נפש לר' יוסף אמאי קאסיב לה בלשון נדרי עניי נפש כ"ל וחיות הוא לה נמחק:
ד) ד"ה אלא לעולם וכו' ומתניתין דהכא בהכי עסקינן וכו' רחייה עלה דליכא אלא ניוול וכו' ליתי תנאי אלא אין בו ענינו נפש כיון דקאמר לר' יוסף דניווול רחייה וכו' בלשון נדר והיינו וכו' לאוקמה נמי בתירוץ זה דאמרה הכי קונם פירות וכו' לשנקה להיא אוקמתא ואיירי בהנאה כ"ל:

פירוש הרא"ש

אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי' השתא אם ארחיץ וס"ל השתא דרחייה הו' עניי ועטם אחת יכולה לרחוץ בהיתר ומהו והאלה תאכף ברחייה לעולם הלכך מפר לה לאתרי לרבנן דאמרי לקמן דבעל מפר אע"פ שאין חל הנדר ולר' נתן דאמר אינו מפר עד שחול הנדר תרחוץ ומאכף ואח"כ יתיר לה ור' יוסף סבר אפשר דלא רחא וניווול לא חייש דמניעת רחייה לא הו' עניי נפש:
א' הכי ליהני ר' יובי אומר תנאי זה אין בו עניי נפש.
דהוי' משמעוהו' לרבנן איכא עניי נפש בתנאה ומס"ה מפר ומדלא תני הכי משמע דלרבנן אפי' ליכא עניי נפש בתנאי כיון דבגדר איכא עניי נפש מני מפר וקאמר ליה ר' יוסף בגדר לא תסיב עני' ג) ולמאי דמתקינן לעיל דמפר לא איכא עניי נפש מני מפר והא לא משעינהו דאמרי הכי הלכך הו' ליה למיתני תנאי זה כו' דמשמע מינה דלא מני מפר אליבא דרבנן אלא היכא דאיכא בתנאה עניי נפש:
אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי' [לעולם] אם ארחיץ הוי'ה.
דהשתא בתנאי דהיינו רחיית היום ליכא עניי נפש א"כ קרו לה מנוולתא אלמא לר' יוסף אע"ג דקישוט לא הו' דברים שביט לבינה אליבא דרב היכא דתלינהו לתשמיש המטה בקישוט כיון דמניעת קישוט הו' ניוול מני מפר ה"נ לרבנן כיון דתלינהו לרחיית עולם דהו' עניי ברחיית היום דהו' ניוול מני מפר ור' יוסף סבר ניוול דמי יומא לא מני מיפר.
ואי אפשר לומר כן דאם צפרק המדיר מוכח דלר' יוסף לא השיבא רחיית עולם עניי ועוד דאמאי ליקשי ליה בדאקשי' מעיקרא בהא לימא ר' יוסף אין אלו נדרי עניי נפש אם תרחוץ ועוד דלקמן קאמר דשבועה שלא ארחוץ לעולם לא הו' עניי נפש לרבי יוסף ואין לפרש דלקמן קאמר שבועה שלא ארחוץ היום דאי"כ לרבנן הו' רחיית היום עניי נפש והדא קושיא לדוכחה ליתני ר' יוסף אומר תנאי זה אין בו עניי נפש כי היכי דלא תטעי במילייה דרבנן ועוד מדפריך לקמן דר' יוסף לא מניענאי ניוול דחד יומא דלא הו' ניוול אלא אפי' אמרה אם תרחוץ היום תאכף לעולם נדר זה אין בו עניי נפש:

רש"י

א) אלא דאמרה קונם הגאס רחייה עלי אם ארחוץ.
פעם אחת שיאסרו לה לעולם כל הגאס רחייה כגון כיחול ופירכוס וסיכה שהן כרבי רחייה ואף רחייה עצמה:
והכי מיפר דהכי **עניני כו'**.
דקסברי רבנן דרחייה היינו עניי נפש:
ור"י סבר.
אפשר בלא רחייה ולניווול דרחייה לא חיישינן והאכי קאמר דאין אלו נדרי עניי נפש:
אי הכי הואיל דאוקמת י) נדרה ברחייה לרבי יוסף בלא חייש לניווול דרחייה דליכא עניי נפש:
ליסני הכי ר' יוסף **אומר תנאי זה אין בו עניי נפש**.
דהא כל הנדר הזה אינו אלא על תנאי א) בתנאי שעוברת עוברת על הנדר דאי אפשר בשום ענין להיות בו עניי נפש (הואיל) דניווול הוא לה ולא הו' עניי נפש לר' יוסף ואמאי קאסיב לה בלשון עניי נפש דקאמר אין אלו נדרי עניי נפש מכלל דר' יוסף סבר איכא

עניי נפש בהאי נדרא במתקנת:
אלא.
לעולם לרבי יוסף רחייה נמי הויא עניי נפש ומתניתין דהכא י) בהאי עסקינן כגון דאמרה אם ארחוץ היום דהיינו טעמא דרבי יוסף דאמר אין אלו נדרי עניי נפש דאפשר דלא אחיא לדי עניי נפש דלא רחאה היום ולא מיתסרא הגאס רחייה עלה וליכא אלא ניוול דיומיה דמתכחן ואילך רחאה כל אימת דבעיא.
והשתא ליכא למיפרך לר' יוסף ליתני תנאי זה דקאמר לר' יוסף ניוול רחייה לזמן מרובה הו' נדרי עניי נפש ולהכי קתני בלשון הנדר והיינו טעמא דלא פריך הכא כדפרכינן לעיל לר' יוסף דלמנא רחאה היום ומיתסרא הגאס רחייה עלה דר' יוסף חייש לניווול מרובה משום דהתם לא אמרה אלא אם ארחוץ סתם ואיכא למיחש דלמנא רחאה באותו היום.
והוא הדין דאפשר לאוקמה נמי דאמרה הכי בתירוץ זה קונם פירות עולם עלי אם ארחוץ היום אלא משום דשצקה להיא ואיירי בהנאת רחייה מוקים זה נמי בהנאת רחייה:
שנית

מיפר אע"פ שלא חל הנדר ואמאי הא התם אכתי לית לה לאו כער עניי נפש ולית בה נמי משום דברים שביט לבינה לאו קושיא היא דהתם לאו צדיקה קאי:
אי הכי ליסני הכי ר' יוסף **אומר תנאי זה אין בו משום עניי נפש**.
פי' הרב ר' יונה דהשתא דתנא אין אלו נדרי עניי נפש משמע דמשום שאין הנדר עניי נפש לא יפר אבל אי נדרה מידי דאית ביה עניי נפש יפר.
וליתא כדיון דבתנאה ליכא עניי נפש אפי' נדרה בפירות עולם לא יפר וכדאמרינן בריש סוגיין למה לה הפרה לא תרחוץ ולא יתסארו פירות עולם עלה:
אלא דאמרה הגאס רחייה עלי לעולם אם ארחוץ היום.
דלתנא קמנא ניוול דחד יומא שמייה ניוול ומש"ה יפר דהיכי תעביד וכדמתביבא לעיל:
ור' יוסף סבר ניוול דחד יומא לא תנאי רחייה עלי עניי נפש אלא אומר תנאי זה אין בו עניי נפש משום דאי הוה משמע עניי נפש הוא דלא הו' אבל דברים שביט לבינה הו' דהאי ליטנא הכי משמע דמוכח לקמן [פא].
בהדיא וניווול דחד יומא לר' יוסף אפילו מדברים שביט לבינה לא הו' כן פי' הרב ר' יונה ז"ל.
וכ"ת אכתי קשיא כדיון דר' יוסף לא פליג אלא אניווול דחד יומא אבל ניוול דלעולם מדרי ביה דהו' עניי נפש היכי א"ר יוסף אין אלו נדרי עניי נפש דהא צעיקר הנדר עניי נפש יש בו וכדמקשינן בריש שמעתי.
תירך הרב ר' אליעזר דליתא דר' יוסף ארחייה דלעולם נמי פליג והכי קאמרינן ר' יוסף סבר ניוול דחד יומא לא שמייה ניוול ולא חש תנא לאשמועי' בהדיא מידי אלא גדולה מזו קאמר שאין אלו נדרי עניי נפש כלומר דרחייה גופה לית בה עניי נפש כלל.
ולפיכוש של הרב ר' יונה ז"ל אחי ליה שפיר טפי דצניווול דחד יומא פליג דאפילו ברחייה לעולם ליכא עניי נפש ממילא דחד יומא אפילו דברים שביט לבינה נמי לא הו' זה ג"ל.
וסוגיין לקמן נמי מוכחא דלר' יוסף אפילו ברחייה דלעולם נמי ליכא עניי דמקשינן דר' יוסף אדר' יוסף מדקאמר [ע"ב] דכביסתם קודמת אלמא דס"ל דרבי יוסף במתניתין אכולה רחייה פליג דליכא עניי דאי לא מתי קושיא:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

פ.

א ב א מיי פ"ב מהלכו נדרים הל' [ד] ה סמג לאין רמב תוש"ע י"ד סימן רלד פטף ענ:

תוספות

אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי' לעולם אם ארחיץ.
פעם אחת דפעס ראשונה יכולה לרחוץ בהיתר:
ביהסברא רחיצה עליה.
ועניי נפש הוא דמהשתא סבר דרחייה הו' עניי נפש דמתחילה נמי דקאמר לא מתכחן למתניתין דתלה רחייה בפירות דאי לא הכי לא הו' עניי:
לא תרחוין אית לה ניוול.
כלומר עניי נפש הוא ור' יוסף סבר אפשר דלא רחאה כלל גם אם רחאה פעם אחת ומיתסרא (בכלל) [בכל] רחייה לניווול כהאי לא חייש דרחייה לא הו' עניי:
ולתני הכי רבי יובי אומר תנאי זה אין בו עניי נפש.
כיון שיש עניי נפש בקיום התנאי שנס קורס שעברה התנאי היא מניעת מרחייה כיי שלא יכול עליה אסור רחייה הלכך היה לו להוכיח התנאי [ולא הנדר] או לא היה לו לומר דר' יוסף אומר לא יפר:
אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי' לעולם נמי ארחיץ הוי'ב.
לרבנן גם מניעת מלרחוץ הו'ס עניי הוא ומיפר:
ור' יובי ניוול דחד יומא לא שבייה ניוול.
משמע דמניעות יוס א' הוא דלא הו' עניי אבל במניעות [עולם] הו' עניי ולא יתכן דצפרק המדיר מוכח מיניה לר' יוסף אמרי רחייה אין בה עניי ועוד דלקמן פריך ממילתא דהכא דר' יוסף אמילתא דלקמן [גוף טולן] לבי"ש דאיכא עבר ומאי פריך האמרת רבי יוסף לא אמר אלא ברחיית יוס אחד ואית דגרסי ורבי יוסף לניווול לא חייש [כלל אפילו היכא] דמיתסרא לעולם ברחייה לא הו' ניוול דקיס ליה להש"ס דברחייה ליכא עניי לרבי יוסף כלל מדקאמר אין אלו נדרי עניי נפש משמע שפי' תעבור בתנאי אין עניי נפש בגדר זה כלל והרב ר"א ממין גרס ורבי יוסף ניוול דיומיה לא שמייה ניוול.
כלומר לא חש התנא להוכיח ניוול דיומיה לכך לא אמר אין בתנאי עניי נפש שאין זה חידוש דבגד פשוט הוא אלא גדולה מוחלט השמיענו אין נדר יכול להיות של עניי נפש:

תעביד תשמש מתסרא הגאס תשמיש עלה לא תשמש הוו להו דברים שביט לבינה כדאמרינן הכא אלא ודאי סוגיין דהכא דלא כר' נתן וכיון שכן מאי קמקשה בריש סוגיין למה לה הפרה לא תרחוץ ולא יתסרו פירות עולם עלה דהא לרבנן מפר אע"פ שלא חל הנדר וי"ל דאין הכי נמי דתנא דמתניתין כרבנן ס"ל אלא מיהו כי אמרי רבנן דמפר אע"פ שלא חל הנדר ה"מ היכא שאי אפשר לה להנצל אפי' כי מזודהרא בתנאה מעוניי נפש או מדברים שביט לבינה כגון עטולה איני מן היהודים אם משמשמו שאינה יכולה לעילל מדברים שביט לבינה אי נמי כגון שתלתה תנאה בדבר שאיח עשויה לעבור עליו כגון שאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא או ע"פ אבך [לקמן פט].
דטריחא לה מילתא להזהר שלא לעשות על פיהם אבל היכא שתלתה נדרה בדבר שאינו לא מעוניי נפש ולא מדברים שביט לבינה והוא דבר שאפשר לה לעמוד בו ברחייה דקס"ד בריש סוגיין דלית בה עניי צכי האי גווגא אפי' לרבנן לא יפר.
ואי קשיא דהא תניא לקמן (פט.) אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ר"ע אומר יפר משום דס"ל דבעל עניי נפש ולית בה נמי משום דברים שביט לבינה לאו קושיא היא דהתם לאו צדיקה קאי:
אי הכי ליסני הכי ר' יוסף **אומר תנאי זה אין בו משום עניי נפש**.
פי' הרב ר' יונה דהשתא דתנא אין אלו נדרי עניי נפש משמע דמשום שאין הנדר עניי נפש לא יפר אבל אי נדרה מידי דאית ביה עניי נפש יפר.
וליתא כדיון דבתנאה ליכא עניי נפש אפי' נדרה בפירות עולם לא יפר וכדאמרינן בריש סוגיין למה לה הפרה לא תרחוץ ולא יתסארו פירות עולם עלה:
אלא דאמרה הגאס רחייה עלי לעולם אם ארחוץ היום.
דלתנא קמנא ניוול דחד יומא שמייה ניוול.
הלכך לא יפר דמאי מוקמא נפשה חד יומא ברחייה ותו לא מתסרא בה.
וליכא לאקשויי הכא כדמקשינן לעיל אי הכי ליתני ר' יוסף אומר תנאי זה אין בו עניי נפש משום דאי הוה תני הכי הוה משמע עניי נפש הוא דלא הו' אבל דברים שביט לבינה הו' דהאי ליטנא הכי משמע דמוכח לקמן [פא].
בהדיא וניווול דחד יומא לר' יוסף אפילו מדברים שביט לבינה לא הו' כן פי' הרב ר' יונה ז"ל.
וכ"ת אכתי קשיא כדיון דר' יוסף לא פליג אלא אניווול דחד יומא אבל ניוול דלעולם מדרי ביה דהו' עניי נפש היכי א"ר יוסף אין אלו נדרי עניי נפש דהא צעיקר הנדר עניי נפש יש בו וכדמקשינן בריש שמעתי.
תירך הרב ר' אליעזר דליתא דר' יוסף ארחייה דלעולם נמי פליג והכי קאמרינן ר' יוסף סבר ניוול דחד יומא לא שמייה ניוול ולא חש תנא לאשמועי' בהדיא מידי אלא גדולה מזו קאמר שאין אלו נדרי עניי נפש כלומר דרחייה גופה לית בה עניי נפש כלל.
ולפיכוש של הרב ר' יונה ז"ל אחי ליה שפיר טפי דצניווול דחד יומא פליג דאפילו ברחייה לעולם ליכא עניי נפש ממילא דחד יומא אפילו דברים שביט לבינה נמי לא הו' זה ג"ל.
וסוגיין לקמן נמי מוכחא דלר' יוסף אפילו ברחייה דלעולם נמי ליכא עניי דמקשינן דר' יוסף אדר' יוסף מדקאמר [ע"ב] דכביסתם קודמת אלמא דס"ל דרבי יוסף במתניתין אכולה רחייה פליג דליכא עניי דאי לא מתי קושיא:

ליסני קונם רחייה עלי איכא למימר דרבותא אשמעינן לתנא קמא דאע"ג דרחייה קמיימא שריא לה אפילו הכי יפר מהשתא:
ורבי יוסף סבר **אפשר דלא רחאה ולניווול לא חיישינן**.
דס"ל לרבי יוסף דברחייה לעולם ליכא עניי נפש.
והקשה הרב ר' יונה דמשמע ודאי דסוגיין אחיא דלא כרבי נתן דס"ל דאין דעלמ מפר אלא א"כ חל הנדר אלא כרבנן דפליגי בשליה פירקין^א בנטולה איני מן היהודים אם משמשמו דרבי נתן אמר לא יפר וכו"א יפר דאי כר' נתן התם נמי ימנא היכי

^[1] א) נע"ו תוספת תכונות עט. ד"ה ר' יוסף, א) [פט: a] כ"א ואנן מסקינן לעיל הוּכַח לַיבֵּחַ עיני נפש בתנאי אין מיפר לה

^[2] א) רש"י ד"ה ואלא דאמרה דר"ה ואכי הד"א:

^[3] ד"ה אי הכי וכו' הנדרה ברחייה ור"י וסי' וכו' לניווול אדרחיצה ליכא עניי נפש:

^[4] ד"ה ליתי וכו' ובתנאי שעוברת עוברת על הנדר ובדיון דאי אפשר וכו' עניי נפש הואיל וניווול לא הו' עניי נפש לר' יוסף אמאי קאסיב לה בלשון נדרי עניי נפש כ"ל וחיות הוא לה נמחק:

^[5] ד"ה אלא לעולם וכו' ומתניתין דהכא בהכי עסקינן וכו' רחייה עלה דליכא אלא ניוול וכו' ליתי תנאי אלא אין בו ענינו נפש כיון דקאמר לר' יוסף דניווול רחייה וכו' בלשון נדר והיינו וכו' לאוקמה נמי בתירוץ זה דאמרה הכי קונם פירות וכו' לשנקה להיא אוקמתא ואיירי בהנאה כ"ל:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

שנים אס ארחץ. וכדפרקינן הגאח רחיה עלי לעולם אס ארחץ. אס לא ארחץ היכי דמי מה תלמה בענין זה: **אס לא ארחץ צמימי משרה**. מים ששורין צפן פשטן שהן סרומינ ציומר דהיכי תעביד תרחץ צמי משרה איכא ענוי לא תרחץ מתסרא הגאח רחיה עלה:

דכווסיה דקמי אס לא אתקשט צנפט לנלוך הוא. שהוא מטונף ומסריח. ולישנא בעלמא קשיא ליה היכי קרא ליה קישוט דלדרכה לכלוך הוא: **אלא דאמרה הנאס רחיה** עני לעולם **אס ארחץ** ושצועה **אלא ארחץ**. והשמא לא זריכי לאוקמה צאומרת אס ארחץ היום אלא צאומרת אס ארחץ סתמא דלעולם משמע דת"ק סבר דיש זה ענוי נפש ורבי יוסי סבר דלית זה ענוי נפש. וליכא למיפרך השמא כדפרכינן ליתני רבי יוסי אומר תנאי זה אין צו ענוי נפש דלא אפשר למיתני הכי דהא קמני ושצועה שלא ארחץ דלית ציה [תנאין] ולא שייך למימר תנאי זה. וגראה צעיני דלהכי נקטיניהו תנא להני תרי גוויי לאשמועינן רבותא דרבנן ודרבי יוסי דרבנן דלף על פי שלא חל הנדר לגמרי מפר ומשום רבותא דרבנן נקט מילתיה בתנאי ומשום רבותא דרבי יוסי נקט שצועה שלא ארחץ צלא תנאי ואע"ג דחיילא מהשמא לא מני מפר דברחיה לרבי יוסי ליכא ענוי כלל:

אין ענוש כרס אלא על האוכל והשוטה. דכתיב כל הנפש אשר לא תעונה והאבדתי^א אחיה ענוי שיש צו אבוד נפש הוי אומר זו אכילה וסמיה ועל העושה צו מלאכה דכתיב **זה כרת: כי רחץ ליחייב כרס**. דהא לא מעני נפשיה. וצדין הוא דמני לשנויי ליה דנהי דרחיה מיקריא ענוי אין חייצין עליה כרת דהא צעינן ענוי נפש שיש צו אבוד נפש וצענוי רחיה ליתא אלא דרבא פרקה אפי' אליבא דהנוה תנאי דלית ליה הך דרשא כדליתא פ' יוס הכפורים^ו: **מילתא דידיעה ענינא השאה**. דהיינו אכילה דצאיות יוס מינכר ענינא ורחמנא לא קפיד ציוס הכפורים אלא צענוי

דמינכר צההוא יומא: **גבי נדרים דכסיז כל נדר וכל שצועס איסר לענוה נפש מילסא דאחיא ציה ליוי ענוי**. דקרא הכי משמע דכיון שנדרה מציאתה לענות נפש מיפר: **ורמי דרבי יוסי אדר' יוסי**. אצל דרבנן אדרבנן לא קשיא דנהי דמניעת רחילה הגוף הוי ענוי צבגדים ליכא זערא כולי האני ועוד דאפילו ממלא לומר דאיכא זערא כבציקה כברחייה אפילו הכי מנא אמרי רבנן דחיי אחרים קודמין אצל דרבי יוסי אדרבי יוסי קשיא דחי כציקה לדידיה אית זה זערא כולי האני עד [שצבצקתן] קודמין לחיי אחרים כל שכן דקצירא ליה דברחילת הגוף איכא ענוי נפש. זה נ"ל: **מענין של בני העיר**. היוצא צעיר חיייהן וחיי אחרים חיייהן קודמין לחיי אחרים שאס אינו מספיק לשמיתת כולן שמיתתן קודמת דחיייהן קודמין כדדרשינן צריש פרק איהו נשך (צ"מ סב.) מדכתיב [ויקרא כה] וחי אחיך עמך:

צהמתן וצהמת אחרים צהמתן קודמת. אס אינו מספיק לצהמת כולן: **צביסטן וכציקס אחרים**. אס אינו מספיק לצהמת בני עיר אחרת לצהמת בני עיר אחרת וצני לשמיתתן וצני אוחה העיר לכציקסן בצלצד חיי אחרים קודמין צני עיר אחרת לשמיתתן מפני שיש בהן חיי נפש מנה שאין כן כבציקה: **רבי יוסי אומר צביסטן של אוחה העיר קודמת לשמיתתן של בני עיר אחרת**. דקצירא ליה לרבי יוסי דכיון דצמניעת כציקה איכא זערא טובא חיי נפש הוא: **השאה צביסה אמר ר' יוסי יש זה זערי**. כי ממנע ליה ולא כיבס:

השחא. שנכר הענוי צו ציוס דהיינו מניעת אכילה וסמיה אצל מניעת רחיה אין הענוי יוכר צו ציוס: אבל גבי נדר בתיב לענות נפש. משמע נדר שיצא לכסוף ליוי ענוי נפש והיינו רחיה: מעיין של בני העיר. כגון שמי עירות התספקות ממעיין אחר רשאין העלויים לעכב את המים עד שישתו דכתיב וחי אחיך עמך חייך קודמין לחייו ואחר שישתו גם התחתונים יעכבו העלויים עד שישתו צהמתן וכל שכן עד שיצבסו צבגדין: רבי יוסי אומר כביסתן קודמת לחיי אחרים. אלמא תשיב אפי' לכציקה זכר ומשני דלין ודחי תשיב לכציקה טפי זכר מרחייה:

שנים אס ארחץ פרק אחד עשר נדרים

שנים אס ארחץ. ^א זה דהוי ענוי נפש לרבי יוסי כדלית ליה ולרבנן כדלית להו: **אס לא ארחץ דקמי היכי דמי (אילימא) דאמרה סיספסר הנאס רחיה עלי לעולם אס לא ארחץ צמי משרה**. תרחץ איכא ניולל ואע"ג דרחאה מיהו משום דלין המים יפיים ויש להן ריח רע הויא ניולל ור' יוסי סבר תרחץ ואין צרך כלום דצהייה יומא לא שמייה ניולל: **דכווסיה גבי קישוט**. דקמני סיפא אס לא אתקשט דאמרה מיתסר עלי הגאח קישוט כגון כיחול ופירכוס אס לא אתקשט צנפט לכלוך הוא שהנפט מסריח: **לעולם**. כדאמר מעיקרא דאסרה הגאח רחיה עלה לעולם ומתני' חדא קמני דהכי אמרה אס ארחץ ^א [ושצועה שלא] ארחץ דלימסר עלה רחיה לגמרי אפי' צימנא חדא ואי נמי דאמרה הגאח קישוט עלי לעולם כגון קישוט דצגדי לצעונין וקישוט צשמים אס אתקשט אפילו פעס אחת ושצועה שלא אתקשט כלל ורבי יוסי לטעמיה דלניולל לא חייש כלל וליכא ענוי נפש. וליכא למיפרך נמי כדפרכינן לעיל דליתני תנאי זה אין צו ענוי נפש דהכא ליכא תנאי כלל מדלאתי שצועה אכתריה ועקרה לה: **אע"פ שאסור צבולן**. צבל הני דלית צהו לך ענוי ברחיה וצסיכה וצנעילת הסנדל וצשמנים המטה: **אינו חייב עליהן כרס אלא על האוכל ועל השוטה והעושה צו מלאכה**. דלא חייבה תורה אלא צהני דכתיבי צדידי ^א גבי יוס הכיפורים דכתיב תענו את נפשתיכם משמע שהנפש יודעת הענוי וזהו ענוי אכילה וסמיה דרגיל צהו וכיון דלא אכיל ההוא יומא ידיעה ענינא: **רחייה לא ידיעה ענינא**. דלאו כל יומא רגיל למירחץ והשמא נמי כי לא רחץ לא הוי יוכר הענוי: **אצל גבי נדר דכתיב לענוה נפש**. משמע שעמיד לענות והיינו נמי רחיה דלתיא ליוי ענוי נפש וזהכי מיפר לה: **מענין של בני העיר**. שמושך והולך לעיר אחרת ואין צו אלא כדי סיפוק שמיתתן של בני אותה העיר הרשות צידן לסותמו

שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים צרשותן חיייהן קודמין לחיי אחרים: ואס יש זה כדי חיייהן של אלו ושל אלו ואין זה להסתפק ממנה שנשאר מאותו מעיין אלא כדי צהמתן של בני אותה העיר: **כציקסן וכציקס אחרים**. אס יש צו כדי חיותן וכדי צהמתן של בני אותה העיר ואין צמה שנשאר צמענין אלא כדי כציקסת צגדיהן של בני העיר: **חיי אחרים וכציקסן**. שיש לבני העיר ולצהמתן להשקות ממעיין אחד ואין כציקה להם אללא זה ואף חיי אחרים תלויין צו ואין צו אללא כדי שיעור של אחד מהן: **חיי אחרים קודמין לכציקסן**. ויניחוס לבני אותה עיר אחרת לחיייהן ואל יצבסו צו צגדיהן: **השאה צביסה**. דצבגדים קאמר ר' יוסי דלית ציה זערא ולהכי כציקסמן קודמת: ^א גוף כולו מיצעיא. דלית ציה ענוי כשאינו רוחץ: כציקסת

שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים צרשותן חיייהן קודמין לחיי אחרים: ואס יש זה כדי חיייהן של אלו ושל אלו ואין זה להסתפק ממנה שנשאר מאותו מעיין אלא כדי צהמתן של בני אותה העיר: **כציקסן וכציקס אחרים**. אס יש צו כדי חיותן וכדי צהמתן של בני אותה העיר ואין צמה שנשאר צמענין אללא כדי כציקסת צגדיהן של בני העיר: **חיי אחרים וכציקסן**. שיש לבני העיר ולצהמתן להשקות ממעיין אחד ואין כציקה להם אללא זה ואף חיי אחרים תלויין צו ואין צו אללא כדי שיעור של אחד מהן: **חיי אחרים קודמין לכציקסן**. ויניחוס לבני אותה עיר אחרת לחיייהן ואל יצבסו צו צגדיהן: **השאה צביסה**. דצבגדים קאמר ר' יוסי דלית ציה זערא ולהכי כציקסמן קודמת: ^א גוף כולו מיצעיא. דלית ציה ענוי כשאינו רוחץ: כציקסת

שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים צרשותן חיייהן קודמין לחיי אחרים: ואס יש זה כדי חיייהן של אלו ושל אלו ואין זה להסתפק ממנה שנשאר מאותו מעיין אלא כדי צהמתן של בני אותה העיר: **כציקסן וכציקס אחרים**. אס יש צו כדי חיותן וכדי צהמתן של בני אותה העיר ואין צמה שנשאר צמענין אללא כדי כציקסת צגדיהן של בני העיר: **חיי אחרים וכציקסן**. שיש לבני העיר ולצהמתן להשקות ממעיין אחד ואין כציקה להם אללא זה ואף חיי אחרים תלויין צו ואין צו אללא כדי שיעור של אחד מהן: **חיי אחרים קודמין לכציקסן**. ויניחוס לבני אותה עיר אחרת לחיייהן ואל יצבסו צו צגדיהן: **השאה צביסה**. דצבגדים קאמר ר' יוסי דלית ציה זערא ולהכי כציקסמן קודמת: ^א גוף כולו מיצעיא. דלית ציה ענוי כשאינו רוחץ: כציקסת

שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים צרשותן חיייהן קודמין לחיי אחרים: ואס יש זה כדי חיייהן של אלו ושל אלו ואין זה להסתפק ממנה שנשאר מאותו מעיין אלא כדי צהמתן של בני אותה העיר: **כציקסן וכציקס אחרים**. אס יש צו כדי חיותן וכדי צהמתן של בני אותה העיר ואין צמה שנשאר צמענין אללא כדי כציקסת צגדיהן של בני העיר: **חיי אחרים וכציקסן**. שיש לבני העיר ולצהמתן להשקות ממעיין אחד ואין כציקה להם אללא זה ואף חיי אחרים תלויין צו ואין צו אללא כדי שיעור של אחד מהן: **חיי אחרים קודמין לכציקסן**. ויניחוס לבני אותה עיר אחרת לחיייהן ואל יצבסו צו צגדיהן: **השאה צביסה אמר ר' יוסי יש זה זערי**. כי ממנע ליה ולא כיבס:

גוף

מסורת הש"ם

א) לעיל ט., ב) יומא עד., ג) [מוספתא צ"מ פי"א], ד) [שיין לוף פ"א], ה) [ויקרא כג.] ו) [יומא טז.].

תורה אור השלם

- ↑ וְיָקָחָהּ לְכֶסֶף לְחָקֵת עוֹלָם בְּדָוָשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּעֶשְׂרוֹ לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֶה אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשֶׂה הָאָזְנוֹרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: ויקרא טז כט
- ↑ כָּל גֵּר וְכָל שְׂבִיעַת אֶסֶר לְעֹנֶת נַפְשׁ אִישָׁה וְקִיְּמוּהָ אִישָׁה יִצְרָנָה: במדבר ל יד

הגהות הב"ח

א) אמר רבא הבא מענינא דקרא דהבא מענינא דקרא גבי:
ב) רש"י ד"ה שנית אס ארחץ דזה הוי עניו וכי כדלית להו אס לא ורי' אלמא ורי' הס"ד ואח"כ מ"ה דלאתי מיתסר וכי מייסו כיון דלין המים יפיים:
ג) ד"ה לעולם וכי אס ארחץ אס לא ארחץ דליתא:
ד) ד"ה איט חייב וכי צדידי הס"ד:

מוסף רש"י

בנדרי רשעים. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר כמדתי רשעים, משמע דלמותו ככר יהא עליו כמדרי רשעים וכיון דאמר הכי נדר בבגדי וביקרבו ובשבועות. ואס אללו ממייב מירות וקרנן ושצועה, דמייב נמי קרנן שצועה, דלרקי של רשעים הוא שטריים צבירות וביקרנן ושצענון, והאי כי אמר כמדרי רשעים הוי מנאן דאמר היינו נזיר אס אולג הימנו והרי עלי קרבן ושצויה שאני אולג (לעיל ט.). כביסתן וכביסת אחרים. ויש להם מקום שישקו צהמתם (דאמ"ה בשומ).

פירוש הרא"ש

אם לא ארחין חיבי דבי. צאיה לשון אמרה שאל עלה איסור רחיה: בפי משורה. ששורין צפן פשטן והם סרומינ והיא לא תרחץ כהו תאסר צמיה ולכן מיפר לה: לבלוד הוא. ולא מיקרי קישוט: אלא אמר רבא. תרמי קמני הגאח רחילת עולה עלי אס ארחץ היום כמפרש לעיל ושצועה שלא ארחץ לעולם: **אע"פ שאסור צבולן**. בתשמיש המטה וצנעילת הסנדל ברחייה וסיכה צאכילה וסמיה: בתיב תענו את נפשתיכם מילתא דרדיין ענינא